

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-04398/2022-03

Датум: 16.06.2023. године

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 6. став 1. Закона о министарствима („Сл. гласник РС“, број 128/2020 и 116/22), члана 136. став 1. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС“, број 18/2016, и 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 - одлука УС), члана 2. тачка 2. алинеја 1, члана 14. став 3. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/04, 36/09) и члана 23. став 2. и члана 24. став 3. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 47/2018 и 30/2018 – др. закон), поступајући по захтеву носиоца пројекта „Serbia Zijin Copper“ d.o.o. Ђорђа Вајферта 29 Бор Александар Дујановић, државни секретар Министарства заштите животне средине по решењу о овлашћењу број 021-01-36/22-09 од 10.11.2022. године, доноси

РЕШЕЊЕ

1. Одређује се носиоцу пројекта, „Serbia Zijin Copper“ d.o.o. Ђорђа Вајферта 29 Бор обим и садржај Студије о процени утицаја на животну средину Допунског рударског пројекта надвишења флотацијског јаловишта „РТХ“ на кп.бр. 4400/11, 4400/77, 4400/88 и 4400/89 КО Бор 2, на територији града Бора, у складу са чл. 17. Закона о процени утицаја на животну средину и чл. 1-10 Правилника о садржини Студије о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ 69/05).
2. Нетехнички краћи приказ података наведених у Студији израдити као посебан сепарат који садржи кључне изводе и податке из свих поглавља Студије написане једноставним нетехничким језиком, са мерама заштите и програмом праћења утицаја на животну средину.
3. Уз Студију о процени утицаја прилажу се сви услови и сагласности других надлежних органа и организација у складу са посебним законом.
4. Носилац пројекта дужан је да у року од годину дана од дана коначности овог решења поднесе захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја пројекта на животну средину из тачке 1. овог решења.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Носилац пројекта „Serbia Zijin Copper“ d.o.o. Ђорђа Вајферта 29 Бор, поднео је Министарству заштите животне средине захтев за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину Допунског рударског пројекта надвишења флотацијског јаловишта „РТХ“ на кп.бр. 4400/11, 4400/77, 4400/88 и 4400/89 КО Бор 2, на територији града Бора.

Предметни пројекат се налази на Листи пројеката за које је обавезна процена утицаја – Листа (I), што је утврђено у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину («Службени гласник Р.Србије» број 114/2008).

Уз захтев су приложени попуњени упитници за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину као и копије раније прибављених услова и мишљења од осталих надлежних институција.

Поступајући по предметном захтеву овај орган је, сагласно члану 14. став 1. а у вези са чланом 29. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник Р.Србије“ број 135/04, 36/09), обавестио заинтересоване органе, организације и јавност. Поднети захтев је објављен у дневном листу „Политика“ дана 27.03.2023. године и на службеном сајту Министарства. У законском року достављена су мишљења и примедбе од стране заинтересоване јавности, Друштво младих истраживача Бор и Регулаторни институт за обновљиву енергију и животну средину.

Примедбе и мишљења које је доставило Друштво младих истраживача Бор:

1. SerbiaZijinCopper doo је Министарству доставио документ “Студија о процени утицаја на животну средину пројекта надвишења флотацијског јаловишта “РТХ” а не захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја. Поднети документ, како је насловљено, не може се сматрати захтевом за одређивању обима и садржаја како је прописано чл. 12. Закона о процени утицаја на животну средину (Сл. гл. бр. 135/2004 и 36/2009).

2. У обавештењу објављеном у дневном листу “Политика” се наводи да је захтев поднет за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину Допунског рударског пројекта надвишења флотацијског јаловишта “РТХ” на к.п. Бр.4400/11, 4400/77, 4400/88 и 4400/89 КО Бор 2. У тексту захтева се наводе сви пројекти који су урађени за наведено јаловиште у периоду од 1985 - 2007. године. Не наводи се пројекат за који се захтева одлука о садржају обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, као и када и ко га је сачинио. Уз захтев није приложен идејни пројект, односно извод из идејног пројекта како је предвиђено чл. 9, став 3. тачка 2. Закона о процени утицаја на животну средину (Сл. гл. бр. 135/2004 и 36/2009). Захтев је поднет за израду студије за непостојећи пројекат, односно радови се већ изводе без било каквог пројекта, што се види из датог текста у Тачки 2.2. *Опис главних карактеристика производног поступка овог захтева.*

3. Подносилац захтева не наводи на којим катастарским парцелама ће се пројекат реализовати већ се то може закључити из Информације о локацији коју је издало Одељење за урбанизам, грађевинске, комуналне имовинско - правне и стамбене

послове бр. 350-162/2022-III/05 од 25.08.2021. године. Информација о локацији се односи на КП 4400/11, КП 4400/77, КП 4400/88 и КП 4400/89 КО Бор 2. У тачки 3 Информације о локацији се наводи да је земљиште намењено: *“Намена КП бр. 4400/11 КО Бор 2, због своје велике површине заузима површин депоније, рекултивације, депоније шљаке, део површинског копа у Бору (одлагалиште откритке и флотацијског муља), део пољопривредног земљишта са зоном одобрења за рударско- геолошка истраживања и део флотацијског јаловишта)”*. Локацијска дозвола даје нетачне податке о намени ове катастраске парцеле јер се на њој налазе: депонија комуналног отпада, депонија за привремено складирање грађевинског отпада, локација за хумано сахрањивање животиња а одлуком за израду плана детаљне регулације центра за управљање отпадом Града Бора на КП 4400/11, КП 4400/77 и КП 4400/89 КО Бор 2, овај простор се планира за изградњу центра за управљање комуналним отпадом.

За парцеле 4400 КО Бор 2, Рудници бакра и неметала, некадашњег РТБ-а су дописом бр. 018/10 од 13.09.1994. године дали сагласност да се парцела 4400 КО Бор 2 може користити за депонију градског смећа (Прилог 1). Привремени орган Општине Бор је 24. маја 2010. године донео Одлуку бр. 501-89/2010-I о одређивању локације за привремено одлагање грађевинског отпада и отпада од рушења објеката на територији општине Бор на КП бр. 4400/11 КО Бор 2. (Прилог 2)

Исти орган је 07.04.2010. године донео Одлуку бр. 323-3/2010-II о одређивању привремене локације за хумано сахрањивање животиња на на територији општине Бор на КО 4400/11 КО Бор 2. (Прилог 3)

Скупштина Града Бора је 14. октобра 2022. године донела Олуку бр. 350-223/2022-I о изради плана детаљне регулације за управљање отпадом Града Бора на КП 4400/11, КП 4400/77 и КП 440/89 КО Бор 2. (Прилог 4).

Како просторним, тако и Генералним урбанистичким планом Бора, за подручје градске депоније и будућег трансфер центра предвиђена је обавеза израде плана детаљне регулације. Одлука о изради овог урбанистичког плана усвојена је на седници Скупштине града Бора 14. октобра 2022. године а на снагу је ступила 25 октобра (8 дана након објављивања у Службеном листу града Бора). Чланом 7. предметне одлуке утврђен је рок од 12 месеци за израду нацрта овог урбанистичког плана, с тим да је отворена могућност да се исти продужи. Дакле, у најоптимистичнијем сценарију нацрт плана детаљне регулације за градску депонију и трансфер станицу може се наћи на јавном увиду крајем октобра 2023. године. Планом капиталних инвестиција Града Бора за 2022. годину за израду овог урбанистичког плана као и извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину опредељено је 10,7 милиона динара. Информација о Локацији је донета 25.08.2021. године а носи број из 2022. године. Није потписана од стране Начелника Одељења већ од стране правника. Захтев није усаглашен са постојећим документима о просторном и урбанистичком планирању града Бора.

4.У документу који инвеститор сматра за *“захтев за одређивање обима и садржаја студије”* није дат тачан опис локације. У документу се наводи: *“У блиској околини се не налазе школе, вртићи и здравствене установе”*. Тачно је да се у близини налазе: Технички факултет, 4 основне школе, 2 вртића, здравствена амбуланта, 2 пензионерска дома. Даље се наводи да се болница налази *“западно”* што није тачно јер се налази северозападно од јаловишта и на правцу југоисточног ветра који носи прашина са брана и површине јаловишта ка овој окружној здравственој установи. Не наводи се да се на правцу југоисточног ветра налази административни, пословни и трговински центар града. У близини се налазе стамбене зоне у месним заједницама Стари центар, Рудар, Бакар, Слога и Нови градски центар. Није дат тачан опис локације.

5. У тачки 2.2.1. *Опис постојећег стања на флотацијском јаловишту "РТХ", у последњем пасусу се каже "Кота воде у таложном језеру измерена 01.03.2021 године достигла је висину од К+375,5 мнв, што је за 50 центиметара већа висина од пројектоване висине која износи К+375,00 мнв."* У тачки 2.2.2 *Концепцијско решење за санацију круне бране и насипа на флотацијском јаловишту "РТХ" се наводи: "Све неопходне санационе радове треба што хитније извести и из разлога његове стабилности".* У тачки 2.2.3 *Стање бране и ободног насипа након изведених санационих радова" се каже "Завршна кота круне насипа је износила К+378 мнв, међутим обзиром да је кота воде у акумулационом језеру јаловишта већ превазишла пројектовану висину од К+37 мнв, указала се потреба за формирањем додатне иницијалне запремине у акумулационом простору јаловишта РТХ, тако да је захтев инвеститора био да се санација круне ободног насипа настави до минималне висине од К+380 мнв. На неким местима, као што је северни део насипа у правцу бране 1, висина насипа је повећана и износи К+381 мнв, што је условљено истакањем материјала..."* Цитирани делови указују да су већ извођени радови на бранама јаловишта без студије о процени утицаја. Поменута брана 1 треба да буде подигнута најмање на К+381 мнв, а планира се њено подизање чак до коте К+390 мнв, што је изнад надморске висине најнасељенијих делова града у којима се налазе обданишта, школе, здравствене установе, пословни и трговачки центар града па ће прашина која се подиже са брана повећати концентрације у животној средини, угрозити здравље становништва а посебно најосетљивије групе: децу, болесне и старе.

6. Не постоји прилог бр. 12-06, *"Шематски приказ довода и развода јаловине, напајања хидроциклона и запуњавања акумулационог простора"* који се наводи у захтеву у тачки 2.2.4. *Технологија рада на надвишењу и експлоатацији јаловишта "РТХ"*.

7. У поглављу 2.2.5. *Биланс маса и век експлоатације јаловишта* се наводи да ће се јаловиште РТХ до 2025. године подићи до К+390/388 што је далеко изнад надморске висине града што ће условити велико загађење прашине и довести у питање опстанак најзначајнијих институција на садашњим локацијама.

8. У поглављу 2.2.6.1. *Биланс воде у табели 4. Биланс воде из јаловишта РТХ* стоји да се води губи понирањем и то $315.360 \text{ m}^3/\text{god}$ односно $36 \text{ m}^3/\text{h}$, а у поглављу 2.3.1. *Загађивање вода се тврди "Јаловиште "РТХ" ради у затвореном систему, све воде из акумулационог језера се враћају у поново у процес"*. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је издало водне услове бр. 325-05-00819/2022 у којима у тачки 4.13. *"Дати решења којим се неће угрозити режим подземних и површинских вода као и режим отицања атмосферских вода са простора флотацијског јаловишта"*. У захтеву се не наводи да се припремају таква решења односно нису испоштовани постављени водни услови.

9. У тачки 2.3.2. захтева се наводи: *"Депонување флотацијске јаловине и акумулациони простор не доводи до стварања прашине као ни надоградња бране и ободног простора..."* У следећој реченици се каже: *"С тога је највећи проблем загађења ваздуха у процесу одлагања флотацијске јаловине емисија прашине са брана флотацијског јаловишта. Загађење ваздуха које може да настане јавља се услед емисија прашине са бране флотацијског јаловишта."* Овако контрадикторне тврдње не дају могућност валидне процене потребе израде и дефинисања обима и садржаја процене утицаја на животну средину.

10. У тачки 2.3.3. *“Стварање отпада”* се дају контрадикторни подаци, као и у предходној тачки, која се односи на утицај на површинске и подземне воде. У првој реченици овог поглавља се наводи: *“Током рада пројекта не долази до стварања чврстог отпада...”*, а на следећој страни, истог поглавља се наводи: *“Од индустријског отпада на флотацијском јаловишту јављају се отпадни гумирани делови, отпадне цеви за транспорт и дистрибуцију пулле, метални делови од сервисирања и одржавања пумпи као и отпадна уља за подмазивање пумпи.”* Дакле настаје чврст безопасан и опасан отпад као и опасан течни отпад. Не дају се први подаци о чврстом и течном отпаду који настаје током рада пројекта. Поставља се питање да ли је подносилац захтева поступио по Закону о рударству геолошким истраживањима (Сл. гласник РС бр.101/2015, 95/2018 и 40/2021) и Уредби о условима и поступку издавања дозволе за управљање рударским отпадом, као и критеријумима карактеризације, класификације и извештавања о рударском отпаду (Сл. гласник РС бр. 53/17) и да ли је прибавио дозволу за управљање отпадом од Министарства рударства и енергетик Републике Србије?

11. У поглављу 2.5.2 *“Биланс маса и век експлоатација јаловишта”* се наводи да ће годишње одлагати 1.624.820 m³ флотацијске јаловине. Овде се ради о одлагању рударског отпада које је регулисано Законом о рударству (сл. гласник РС бр. 101/2015 и 95/2018, 40/2021). У члану 144 наведеног Закона прописана је обавеза: *“Одлагање и управљање рударским отпадом врши се на основу дозволе за управљање рударским отпадом коју издаје Министарство односно надлежни покрајински орган у складу са планом управљања отпадом и другом пратећом документацијом.”* Овај Закон у чл 3, тачка 44. дефинише шта се сматра рударским отпадом. *“Рударски отпад је отпад настао од екстрактивне индустрије, односно отпад настао приликом геолошких истраживања, експлоатације, припреме и складиштења минералних сировина, као и отпад добијен у процесу припреме руде који подразумева механички, физички, биолошки, топлотни или хемијски поступак...”*. Члан 2 у тачки 4 истог Закона дефинише се појам јаловишта: *“Јаловиште јесте природан или изграђен објекат који служи за одлагање ситно зрнастог отпада, јаловине, заједно са различитим количинама слободне воде настале при припреми минералне сировине и избистравањем и рецикулацијом процесне воде.”* У истом члану, тачка 6 Закона дефинисано шта све припада депонији рударског отпада: *“У депоније за управљање рударским отпадом укључене су и сви насипи/брране и други објекти који слже за контролisaње, задржавање, ограђивање или на дрги начин осигуравају стабилност депоније и такође укључују, између осталог, јаловишта и акумлације, као и све друге објекте који служе за задржавање, спремају или осигуравају стабилност депоније, ...”* У овом случају ради се о одлагању рударског отпада и не може се тражити сагласност за студију о процени утицаја само за надвишење бране јаловишта јер је она само део објекта већ за цео објекат јаловишта и за процес одлагања јаловине. Оператер је у обавези да сачини план управљања рударским отпадом и прибави Дозволу за управљање рударским отпадом од Министарства рударства и енергетике у складу са Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, класификацији и извештавању о рударском отпаду (Сл. гласник РС бр 53/17). Подносилац захтева није приложио План управљања рударским отпадом и Дозволу издату од стране Министарства те без тих докумената не може приступити одлагању флотацијске јаловине у РТХ нити надвишењу бране.

12. У поглављима 3.0. - 3.3. Приказ главних алтернатива подносилац захтева не разматра алтернативе већ описује стање и радове које ће предузети.

У свету се око 98 % нових јаловина из процеса припреме и концентрације обојених метала као и угљева третира на нови начин, претварају се у пасту и као такве одлажу. Постоје светски познате фирме из УСА, Канаде, Аустралије и Европе које се баве пројектовањем, израдом опреме и инжињерингом постројења за прављење пасте као и њеном одлагању. Предности прављење јаловине у облику пасте и њено одлагање су:

- максимални повраћај воде у процес,
- одлагање са заузимањем минималне површине,
- тотално запуњење помоћу пасте,
- могућност запуњавања масивних јамских просторија,
- минимални простор за инсталацију опреме,
- минимална запремина јаловине за депоновање,
- транспорт пасте пумпама,
- минимално воде после завршетка одлагања пасте,
- изостанак проблема при пуштању и заустављању пумпи у цевоводима
- минимални проблеми при изненадном заустављању система згушњавања и пумпања пасте.

О алтернативним могућностима третмана и складирања флотациске јаловине у Бору постоје пројекти које је радио некадашњи РТБ - Бор.

Објављен је читав низ радова о преради флотацијске јаловине:

- Одлука Наставно - научног Већа Техничког факултета у Бору бр. VI/4 -12-17 од 19.11.2013. год о прихватању захтева за валидизацију, техничког решења "Развој технологије за прераду флотацијске јаловине применом комбинованог пирометалуршког и хидрометалуршког поступка у циљу добијања бакра и заштите животне средине"

(https://machinery.mas.bg.ac.rs/bitstream/handle/123456789/4859/bitstream_11792.pdf?sequence=1&isAllowed=y),

- Економски исплатив, технолошки могућ и еколошки оправдан процес заједничке прераде рударског техногеног отпада топионичке шљаке и старе флотацијске јаловине РТБ-а Бор (http://is.fink.rs/podaci/Slobodan_Savic/47/IV%20SRTOR%202009.pdf),

- Управљање отпадом из рударства - настанак и могућност прераде ([https://www.rsd.tfbor.bg.ac.rs/download/arhiva_radova/2011_Broj_1/ROR4\(2011\)37-43.pdf](https://www.rsd.tfbor.bg.ac.rs/download/arhiva_radova/2011_Broj_1/ROR4(2011)37-43.pdf)),

- Одлагање флотацијске јаловине у рудницима РТБ Бор Групе (<https://serbia-energy.eu/sr/odlaganje-flotacijske-jalovine-u-rudnicima-rtb-bor-grupe/?pdf=23728>) итд.

Паста добијена овим технолошким поступцима може се користити за запуњавање јамских просторија. SerbiaZiIncopper доо планира јамску експлоатацију рудног лежишта "Борска река" која се налази испод дела града Бора и приградског насеља Брезоник и то методом без запуњавања откопаних јамских ходника и просторија што ће неминовно довести до слегања терена, оштећења објеката и инфраструктуре, а у будућности и до њиховог оштећења и немогућности дањег коришћења. За овај пројекат Министарство заштите животне средине је објавило Решење којим носиоцу пројекта SerbiaZiIncopper доо одређује потребу израде студије о процени утицаја на животну средину пројекта отварања лежишта Борска река до коте +455 (<https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/doneta-resenja-i-zakljucci/resenja-o-potrebi-izrade-procene-uticaja>).

Применом технологија прављења пасте флотацијске јаловине не би било потребно надвишење јаловишта РТХ а паста би служила за запуњавање откопаних јамских просторија лежишта Борска река чиме би се спречило слегање терена и оштећења

објеката у административном, пословном, здравственом, трговинском и образовном старом делу Града Бора и у Брезонику. Тиме би се избегло загађење ваздуха у најнасељенијем стамбеном делу града прашином, загађење површинских и подземних вода и смањено ризик од катастрофа у случају пуцања брана јаловишта.

13. У поглављу 4.0. *Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта, 4.1. Становиништво* се наводи да да је комплекс окружен зонама становања са западне и јужне стране. Даље се каже да да су зоне становања у МЗ Брезоник, Север и Стари градски центар. Из ових навода је јасно да су све наведене зоне становања северно од комплекса о чему говори и назив месне заједнице Север. Изостављено је да се наведу зоне становања МЗ које су западно од комплекса а то су МЗ Рудар и МЗ Бакар, као и јужно МЗ Слога и МЗ Нови градски центар, зоне које су највише угрожене прашином са јаловишта РТХ. То показују резултати мониторинга са мерне станице Југопетрол а која је јужно од овог флотацијског јаловишта. Изостављено је навођење да се у овим месним заједницама налазе јавни објекти у којима бораве осетљиве групе (деца, болесни, стари) јер се на њиховој територији налазе вртићи, основне школе, факултет, студентски дом, амбуланта и болница.

14. У поглављу 4.0. *Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта, 4. 4. Вода* даје се опис хидролошког стања али не и утицај јаловишта на подземне и површинске воде. У докторској дисертацији “лужење тешким метала из флотационе јаловине” (Технички факултет Бор, 2012. година) Зоран О. Стевановић детаљно описују закишељавање јаловишта по дубини, и излуживање тешких метала у подземне воде јер су флотацијска јаловишта у Бору грађена без постављања непрпусног слоја односно фолије која би спречила продор загађења у површинске и подземне воде. Ове информације треба дати у поднетом захтеву.

15. У поглављу 4.0. *Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта, 4. 5. Ваздух* нису дати подаци националног и локалног мониторинга квалитета ваздуха. Према Годишњем извештају о стању квалитета ваздуха за 2021. годину Агенције за заштиту животне средине Републике Србије, оцењено је да ваздух у Бору је припада трећој групи квалитета, прекомерно загађен ваздух, (http://www.sepa.gov.rs/download/Vazduh_2021.pdf). Извештаји о резултатима локалног мониторинга за 2021. и 2022. годину показују вишеструка загађења ваздуха арсеном и тешким металима (https://bor.rs/wp-content/uploads/2022/05/Izv.-o-kvalitetu-vazduha-u-Boru_GODISNJI_2021.pdf, https://bor.rs/wp-content/uploads/2023/02/20-23_Izv.-o-kvalitetu-vazduha-u-Boru_183-23_GODISNJI_2022.pdf). У захтеву је неопходно дати податке из ових извештаја.

16. У поглављу 4.0. *Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта, 4. 9. Пејзажи* дат је нетачан податак да флотацијско јаловиште не утиче на пејзаж. Оно се налази непосредно поред града, окружено стамбеним и јавним објектима, и у потпуности мења пејзаж града.

17. Због недостатка правих описа стања, резултата мониторинга квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, процене утицаја на здравље људи, непридржавања просторних и урбанистичким планова Града Бора и одлука надежних органа локалне самоуправе, у поглављу 5.0. *Опис значајних могућих утицаја на животну средину* је дат паушално, описно без навођења потребних резултата.

18. У поглављу 6.0. *Опис мера предвиђених у циљу спречавања, смањења или отклања сваког значајног утицаја на животну средину* није дат валидан опис потребних мера за спречавање или отклањање сваког значајног утицаја на животну средину, како је већ указано у предходним тачкама, такви утицаји нису ни процењени.

Уз наведене примедбе и мишљења достављени су прилози:

1. Допис бр. 018/10 Рудници бакра Бор, Сектор за експропријацију,
2. Одлука о одређивању локације за привремено одлагање грађевинског отпада од рушење објеката на територији општине Бор, бр. 501-89/2010-I
3. Одлука о одређивању привремене локације за хумано сахрањивање животиња на територији општине Бор, бр. 323-3/2010-II
4. Одлука о изради плана детаљне регулације центра за управљање отпадом Града Бора, бр. 350-223/2022-I

Мишљење које је доставио **Регулаторни институт за обновљиву енергију и животну средину**:

I Није јасно да ли је поднет захтев за давање сагласности на студију затеченог стања или захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину

Носилац пројекта је поступајућем Министарству доставио документ под називом Студија о процени утицаја на животну средину пројекта надвишења флотацијског јаловишта "РТХ", а не захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, како се наводи у позиву који је 27. марта објављен у дневном листу "Политика". Подносилац указује на то да додатно збуњује чињеница да Носилац пројекта подноси Захтев за пројекат који је већ изведен без адекватних дозвола и сагласности надлежних органа, а што и сам Носилац пројекта и потврђује у потпоглављу 2.2.1. Опис постојећег стања на флотацијском јаловишту "РТХ". С тим у вези, Подносилац указује да је поступак одлучивања о захтеву за одређивање обима и садржаја прописана чланом 14. Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 26/09), а да је поступак процене утицаја затеченог стања регулисано чланом 30. истог закона.

II Носилац пројекта прибегава подели јединственог пројекта на више мањих Подносилац истиче да је немогуће раздвојити флотацију од јаловишта флотацијске јаловине, те одлагање јаловине мора бити саставни део пројекта флотирања руде. Наиме, како као крајњи производ прераде руде бакра у флотацији настаје флотацијска јаловина, било је потребно пројекат одлагања овог отпада обухватити пројектом који регулише поступак прераде руде, што Носилац пројекта није учинио. Није, дакле, могуће раздвојити ове пројекте, представљајући их као самосталне функционалне целине за које се могу израдити посебне студије о процени утицаја на животну средину, јер исти немају никакву самосталну функцију већ чине јединствену функционалну целину, а што потврђује Носилац пројекта у Захтеву (или студији?), те тако, на пример, у потпоглављу 2.1.3. Локација, Носилац пројекта наводи да се ради о Привредно-индустријском комплексу "Serbia Zijin Copper" д.о.о. - Огранак ТИР Бор и Флотација "Јама" у чијем саставу је флотацијско јаловиште "РТХ" као и да се флотација (...) у оквиру које се реализује предметни пројекат (флотацијско јаловиште "РТХ") налази на следећим катастарским парцелама (...), у потпоглављу 2.2.4.3. Опис технолошког процеса наводи да ће повратна вода која се буде акумулирала у новом језеру на јаловишту металним цевима транспортовати до базена изнад флотације, недвосмислено указујући на техничко-технолошку повезаност ова два процеса. Додатно, Подносилац указује на наводе Носиоца пројекта у потпоглављу 5.2. Опис

могућих значајних утицаја пројекта на животну средину услед коришћења природних ресурса, којим се истиче да флотацијска јаловина настаје као нус продукт (рударски отпад) у поступку флотацијске припреме руде бакра. Имајући то у виду, Подносилац додатно истиче да овиме јасно произлази да пројекат одлагања јаловине не представља самосталну функционалну целину управо из разлога што му функција није самостално постојање и самосталан рад, већ функцију добија тек у вези са главним пројектом - флотирања руде, са којим и представља функционалну целину. Поред наведеног, уколико би се израђивала посебна студије о процени утицаја на животну средину за одлагање јаловине, не би било могуће исправно проценити целокупан утицај одлагања јаловине настале флотацијом на животну средину. Подносилац указује да је јасно да је циљ овог пројекта искључиво да се омогући довољан акумулациони простор у јаловишту за несметано одлагање јаловине у наредном периоду, како и сам Носилац пројекта у Захтеву наводи. Тако, предвиђа се да се у наредном периоду на флотацијском јаловишту обухваћеном Захтевом годишње одложи око 2.274.750 t јаловине, те да ће за одлагање јаловине из борске флотације бити потребан простор 1.624.820 m³. Приликом рада флотације "Јама" (а нарочито приликом прераде веће количине руде у самој флотацији) из које се јаловина одлаже на јаловиште обухваћено Захтевом повећава се и ниво воде на јаловишту и ниво јаловишта због чега морају бити повезани погон прераде, односно флотација, и рударски отпад или јаловина у једну интегралну студију. С тим у вези, Подносилац поново указује да морају постојати контролна мерна места за контролу ових процеса, без којих је немогуће утврдити утицај на јаловиште, уколико не постоји контрола целог производног процеса. Ово нарочито имајући у виду да је одлагање отпада, а нарочито опасног отпада представља комплексно питање које захтева систематичан приступ, стручну методологију, примену посебних прописа, као и унапред прописане интерне процедуре за одлагање и складиштење истог. Најзад, Носилац пројекта чак не разматра нити анализира кумулативне утицаје ових пројекта, супротно Прилогу II(5) Правилника о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС" бр. 69/05)("Правилник") којим је прописано да захтев садржи Опис могућих значајних утицаја пројекта на животну средину (непосредних и посредних, секундарних, кумулативних, краткорочних, средњорочних и дугорочних, сталних, привремених, позитивних и негативних) до којих може доћи услед постојања пројекта, коришћења природних ресурса и емисија загађујућих материја, стварања неугодности и уклањања отпада. Уколико је пројекат обухваћен Захтевом посебан пројекат, онда би било логично да Носилац пројекта размотри могућност кумулирања утицаја на животну средину одлагања отпада са осталим фазама пројекта у којима тај отпад настаје. Међутим, Носилац пројекта кумулативне утицаје искључиво помиње у једном одговору на питање у упитнику, који чини саставни део Захтева, те тако на питање да ли ће пројекат имати кумулативне ефекте због близине других постојећих или планираних пројеката са сличним ефектима, одговара да хоће, те наведено образлаже близином комплекса ТИР (кумулативни утицај комплекса ТИР такође не разматра у Захтеву), у потпуности занемарујући утицај флотације из које се предметна јаловина одлаже.

III Уз захтев није приложена адекватна пратећа документација

Чланом 12. став 2. Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да се уз захтев прилаже, између осталог:

- 1) извод из урбанистичког плана или потврђеног урбанистичког пројекта, односно акт о урбанистичким условима који није старији од годину дана;
- 2) идејни пројекат, односно извод из идејног пројекта;

3) графички приказ микро и макро локације;
Међутим, Подносилац указује да уз Захтев није приложена адекватна документација, те да:

1. Приложена је информација о локацији која је старија више од годину дана
Подносилац истиче да је Носилац пројекта уз Захтев приложио информацију о локацији број 350-162/2022-III/05 који је надлежни орган, односно Градска управа Града Бора издала дана 25.08.2021. године. Дакле, имајући у виду да је дана 25.08.2022. године протекло годину дана од дана издавања информације о локацији за предметни пројекат, то Подносилац указује насловном ограну да је Носилац пројекта приликом подношења Захтева поступио супротно одредби члана 12. став 3. тачка 1. Закона о процени утицаја на животну средину, односно није приложио информацију о локацији која није старија више од годину дана.

2. Уз захтев није приложен адекватан извод из идејног пројекта
Уз Захтев су објављени графички прилози (Прилог 1- Ситуациона карта флотацијског јаловишта РТХ са припадајућом инфраструктуром и Прилог I.2-01 - Ситуациона карта флотацијског јаловишта са стањем снимљеним 09.04.2021. године од стране геодетске службе Носиоца пројекта) који би требало да представљају извод из допунског рударског пројекта надвишења флотацијског јаловишта РТХ. Међутим, Подносилац указује на неуредност претходно наведених графичких прилога као и на потребу њихове корекције и допуне. Поред нечитљивости и непрегледности елемената техничког цртежа из легенде која је део Прилога 1 изостављени су бројни кључни елементи допунског пројекта попут круне бране и градског колектора, док за прилог I.2-01 легенда уопште и не постоји

3. Графички приказ микро локације није адекватно приказан
Унутар поглавља 2.2.4 Технологија рада на надвишењу и експлоатацији јаловишта РТХ помиње се да је шематски приказ довода и развода јаловине, напајања хидроциклона и запуњавања акумулационог простора дат у прилогу бр. I.2-06. Унутар поглавља 2.2.4.2 Таложно језеро и повратна вода наведена је потреба прелоцирања таложног језера према ситуацији у Прилозима I.2-07-10. Унутар поглавља 2.2.4.3 Опис технолошког процеса наведено је да шема технолошког процеса дата у прилогу број I.2-07. Подносилац указује да нити један од горенаведених графичких прилога није приложен уз Захтев чиме је јавности онемогућено адекватно сагледавање основних карактеристика пројекта и давање информисаног мишљења у поступку процене утицаја на животну средину. На основу свега претходно наведеног, Подносилац истиче да је надлежни орган био дужан да омогући увид у целокупну документацију приложену уз Захтев, како би јавност у потпуности имала увид у све информације и како би стекла комплетну слику о предметном захтеву, као и пројекту који се излаже на јавном увиду. Јавности је на овај начин ускраћена могућност да активно учествује у поступку процене утицаја на животну средину. Такође, оваквим поступањем су повређене и одредбе садржане у члану 6. и 7. Закона о ратификацији Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука на правну заштиту у питањима животне средине („Службени гласник РС- Међународни уговори”, број 38/09)(„Архуска конвенција“). Наиме, у складу са чланом 6. тачка 2. Архуске конвенције поступајући орган је дужан да обавести заинтересовану јавност на адекватан, благовремен и ефикасан начин, између осталог доступности релевантних информација о животној средини које се односе на предложену активност (VI)

IV Захтев није израђен у складу са Законом о процени утицаја на животну средину
Садржина захтева за одређивање обима и садржаја прописана је Законом о процени утицаја на животну средину, а иста је детаљније регулисана Правилником. С тим у вези, Подносилац истиче да Захтев садржи низ мањкавости:

1. Није пружен адекватан опис локације

Чланом 12. Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да захтев за одређивање обима и садржаја садржи, између осталог, и опис локације (тачка 1а). Међутим, Носилац пројекта у Захтеву у потпоглављу 2.1.3. Локација наводи изузетно оскудне и непрецизне податке о броју, наменама, удаљености и позицији објеката јавних служби. Увидом у графички прилог број 1. „Планирана намена простора” Генералног урбанистичког плана Бора („Службени лист општине Бор” бр. 21/2015) може се закључити да велики број објеката јавних служби није разматран приликом разраде предметног поглавља. Такође, поједине релевантне информације, попут оријентације положаја објекта нису тачно наведене и као такве могу бити основ за доношење погрешних закључака. Тако се на пример у предметном поглављу погрешно наводи да се градска Болница локација градске болнице налази западно од флотацијског јаловишта „РТХ” иако је позиција градске болнице заправо северозападно од поменутог јаловишта. Претодно наведено посебно добија на значају уколико се узме у обзир чињеница да се положај градске болнице у односу на флотацијско јаловиште „РТХ” поклапа са правцем струјања ваздуха, што је јасно приказано на графичком прилогу број 9. „Животна средина и споменици културе” Генералног урбанистичког плана Бора, будући да исти садржи приказ руже ветрова. Подносилац указује насловном органу на потребу корекције и допуне предметног поглавља као и израде адекватног графичког прилога са јасно обележеним позицијама стамбених зона, евидентираних природних и културних добара као и објеката јавних служби. Без тачних и потпуних података о локацији пројекта није могуће на адекватан начин проценити утицаје на животну средину нити је могуће предвидети адекватне мере за њихово отклањање.

2. Носилац пројекта не разматра кумулативне утицаје са другим пројектима

Носилац пројекта не наводи нити разматра кумулативне утицаје које ће предметни пројекат имати са несанитарном општинском комуналном депонијом. Наиме, новим надвишењем бране доћи ће до приближавања јаловишта обухваћеног Захтевом несанитарној комуналној депонији. Због тога је потребно анализирати ризике и утицаје бране на несанитарну комуналну депонију, као и утицај несанитарне депоније на надвишење бране. Носилац пројекта, осим што идентификује постојање кумулативних ефеката са комплексом ТИР-а, супротно закону, не упушта се у анализу нити обим тих утицаја. Чланом 12. став 2(2) Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да захтев мора садржати опис могућих значајних штетних утицаја пројекта, док је у Прилогу 2 (5) Правилника детаљно прописано да наведени опис, између осталог, мора да садржи и опис могућих значајних кумулативних утицаја пројекта на животну средину.

3. Захтев не садржи адекватну процену врсте и количине очекиваних отпадних материја и емисија који су резултат редовног рада пројекта

Подносилац, најпре, указује на чињеницу да је део Захтева који се односи на процену врсте и количине очекиваних отпадних материја и емисија који су резултат редовног рада пројекта недопустиво оскудно и лоше написан, те да на основу њих није могуће ни оквирно утврдити обим потенцијалних негативних утицаја на животну средину, а нарочито не одредити обим и садржај предметне студије. Чланом 12. став 2(2) Закона о

процени утицаја на животну средину прописано је да захтев мора садржати опис пројекта, док је у Прилогу 2 (5) Правилника детаљно прописано шта опис пројекта мора да садржи, те тако, између осталог мора да садржи и процену врсте и количине очекиваних отпадних материја и емисија које су резултат редовног рада пројекта. Осим потпоглавља која (само формално) указују да је Носилац пројекта вршио процену врсте и количине отпадних материја, он заправо нити један од ових утицаја не разматра на начин на који то захтева закон и правилник. Подносилац указује да је нарочита пажња морала бити посвећена делу који се односи на загађивање ваздуха, имајући у виду потенцијалне значајне негативне утицаје пројекта на животну средину. Наиме, јаловина, осим прашине, која ће на мерним станицама у граду бити детектована као ПМ честице различите величине, у себи може садржати и опасне материје, као и тешке метале, а шта Носилац пројекта није разматрао у Захтеву. Надвишењем јаловишта оно ће бити изнад надморске висине најнасељенијих делова града у којима се налазе обданишта, школе, здравствене установе, пословни и трговачки центар града. Такође, Носилац пројекта наводи да је површина прогнозиране зоне утицаја прашине са флотацијског јаловишта 520 400 м³. На који начин је Носилац пројекта дошао до ових прорачуна? Подносилац, додатно, скреће пажњу на чињеницу да је ваздух у Бору током претходних година сврстан у трећу категорију квалитета ваздуха (прекомерно загађен) односно да су забележена прекорачења циљних и граничних вредности концентрације сумпор диоксида, тешких метала (арсена, никла, кадмијума, олова) и ПМ честица, а што Носилац пројекта није узео у обзир у Захтеву.

4. Захтев не садржи адекватан приказ могућих значајних штетних утицаја пројекта. Подносилац, најпре, указује на чињеницу да је део Захтева који се односи на могуће значајне штетне утицаје пројекта на животну средину недопустиво оскудно и лоше написан, те да на основу њега није могуће ни оквирно утврдити обим потенцијалних негативних утицаја на животну средину, а нарочито није могуће одредити обим и садржај предметне студије. Чланом 12. став 2(5) Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да захтев мора садржати опис могућих значајних штетних утицаја пројекта, док је у Прилогу 2 (5) Правилника детаљно прописано шта опис могућих значајних утицаја пројекта на животну средину мора да садржи. Осим потпоглавља која (само формално) указују да је Носилац пројекта ове утицаје разматрао, он заправо нити један од ових утицаја не разматра на начин на који то захтева закон и правилник.

5. Носилац пројекта даје контрадикторне податке о коришћењу природних ресурса. Подносилац указује да није јасно да ли ће се и у којим количинама користити свежа вода за индустријске процесе, а имајући у виду да Носилац пројекта у Захтеву и прилогу који чини његов саставни део даје одређене информације о коришћењу природних ресурса. Наиме, Носилац пројекта у Прилогу 2. (2.2) наводи да се неће користити свежа вода већ искључиво рециркуларна вода. Са друге стране, Носилац пројекта у потпоглављу 2.2.7.1 Свежа индустријска вода наводи да је за надвишење бране и насипа до пројектоване коте предвиђено да раде две линије са укупно 4 пумпе. Према подацима произвођача за заптивање ових пумпи потребно је 30 литара у минути свеже воде. Дакле, потребно је 61.812 м³/год свеже воде.

6. Носилац пројекта не разматра алтернативе. Носилац пројекта у поглављу 3.0 Приказ главних алтернатива не разматра нити једну алтернативу већ описује постојеће стање!?! Подносилац истиче да члан 12. Закона о процени утицаја прописује обавезну садржину захтева за одређивање обима и садржине студије о процени утицаја и под тачком 3. наводи приказ главних

алтернатива које су разматране. Тачком 3. (прилог 2) Правилника је прописано да захтев мора садржати приказ главних алтернатива које је носилац пројекта размотрио и најважнијих разлога за одлучивање, водећи при том рачуна о утицају на животну средину. Тако, да је Носилац пројекта разматрао друге доступне технике и технологије, на начин на који га на то обавезује Закон о процени утицаја на животну средину, вероватно се не би определио за решење одабрано Захтевом које ће довести до значајног загађења животне средине и значајних негативних утицаја на животну средину.

Носилац пројекта је одговорио на наведене примедбе. На основу члана 14. став 3. и члана 17. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, 135/04, 36/09) као и на основу Правилника о садржини Студије о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, број 69/05) утврђен је обим и садржај предметне Студије и одлучено као у диспозитиву овог решења.

У вези са горе изложеним, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Поука о правном леку: Против овог решења може се изјавити жалба Влади путем овог органа у року од 15 дана од дана пријема решења, односно од дана обавештавања заинтересоване јавности о донетом решењу.

- Наслову - Serbia Zijin Copper“ d.o.o.
Ђорђа Вајферта 29 19210 Бор
- Сектору за надзор и превентивно деловање у животној средини

Државни секретар

Александар Дујановић